

Dames en heren,

Goed dat u er bent, ondanks de slechte weersvoorspellingen. Ik zie ook veel collega-bestuurders uit de regio, de Commissaris van de Koning, een vertegenwoordiging van Defensie. Dat u hier met velen bent, onderstreept het belang van de jaarlijkse Indiëherdenking in Amstelveen. In het Broersepark, bij dit prachtige monument van Ella van der Ven. Voor mij is het een eer om dit samen met u te mogen doen. Wij zijn hier vanavond bijeen om alle gevallen en slachtoffers, militairen en burgers, van de Japanse bezetting en de turbulente periode daarna, te herdenken.

Thema van de Indiëherdenking is dit jaar 'brandend verlangen'. Op de website van de Indiëherdenking staat: 'Oorlog voelt als eindeloze ellende. Wanneer houdt het op? Wanneer komt er vrede?' Vragen die mensen die zich dagelijks stelden. De mensen in de kampen. Bij het geschreeuw van de Japanse kampbewakers, de eindeloze appels in de brandende zon, het buigen voor de kampcommandant. Dag in, dag uit. De mensen 'buiten de kampen' die ook zwaar onder de oorlog leden. Wat mensen op de been hield, was verlangen. Een brandend verlangen naar huis, het weerzien van een geliefde, familie en andere dierbaren. Het verlangen naar het leven van voor de oorlog.

Naarmate de oorlog langer duurde, klampten mensen zich steviger aan hun verlangens vast. Verlangens voedde hun hoop en andersom. Het was sterker dan de angst en de ontberingen, gaf mensen de kracht om de gruwelijkheden, de uitputting, de honger, te doorstaan.

Hoe wrang was het, dat met het einde van de oorlog, het verlangen naar huis niet kon worden ingelost. Thuis bestond vaak niet meer. In de jaren na de oorlog kwamen duizenden mensen met hun wortels in voormalig Nederlands-Indië naar Nederland. Het land waarin zij waren opgegroeid, was ver achter de horizon verdwenen en zagen zij vaak niet meer terug.

Ook in Nederland waren het verlangen en hoop die mensen veerkracht gaven. Veerkracht om in het nieuwe land, met vallen en opstaan, weer een leven op te bouwen. Een land dat hen niet altijd met open armen ontving. Wat in Indië was gebeurd, was letterlijk ver weg. Het was geen onwil, maar ik denk dat het lastig was om ons een voorstelling te maken van wat er in Indië was gebeurd. Gelukkig is dat inmiddels veranderd en is er meer erkenning gekomen voor wat mensen in voormalig Nederlandse-Indië hebben meegemaakt. Maar dat heeft lang geduurd.

Het is belangrijk dat we deze verhalen blijven vertellen, want alleen dan worden ze deel van onze gezamenlijke

geschiedenis. Het verhaal over de oorlog in Indië is geen makkelijk verhaal. Dat geldt trouwens voor alle verhalen over oorlog. Dat weten ook onze militairen. Het is soms te pijnlijk om te vertellen. Dat betekent niet dat de kinderen het stille verdriet van hun ouders toen niet voelden. Wat mij raakte, was hoe Adriaan van Dis het eens zei: "Over de oorlog werd thuis niet gesproken, maar de oorlog zat altijd bij ons aan tafel." Juist in wat er niet gezegd of benoemd werd: het niet mogen huilen, het altijd flink moeten zijn, want 'hij' had de ..... Het zinnetje werd nooit afgemaakt.

Het jaarthema 2019 is een ode aan de veerkracht van een hele generatie die de verschrikkingen van een lange oorlog en de daaropvolgende ontheemding met zich meedroegen. Verlangen gaat in essentie over hoop en vertrouwen. De wil om te leven, niet op te geven. Brandend verlangen gaf mensen de kracht om de onvrijheid en het geweld te weerstaan en te blijven vertrouwen in een betere toekomst. Voor henzelf, voor hun kinderen. Die boodschap geven zij aan ons mee. Laten wij daar een voorbeeld aan nemen.

Dank u.